

важливе значення для методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень. Це пояснюється використанням сталих кореляційних зв'язків між окремими її елементами для забезпечення максимально швидкого та ефективного розслідування протиправних діянь.

1. Єфімов М. М. Криміналістична характеристика як елемент методики розслідування кримінальних правопорушень проти моральності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3. С. 161–167.

2. Єфімов М. М. Наукові диспути щодо побудови криміналістичної характеристики правопорушень проти моральності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4. С. 242–247.

3. Жеребко О. І. Значення криміналістичної характеристики в розслідуванні злочинів. *Процесуальне та техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування*. 2019. С. 64–66. URL : https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/28_11_2019/pdf/20.pdf (дата звернення: 14.09.2025).

4. Куций В. В. Поняття та структура криміналістичної характеристики незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 84 (ч. 4). С. 87–92.

5. Малярова В. О. Криміналістична методика: питання співвідношення криміналістичної характеристики з іншими. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2015. Вип. 35. Ч. 1. Т. 3. С. 111–113.

6. Степанюк Р. Л. Сутність і практичне значення криміналістичної характеристики злочинів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 5. С. 398–400.

7. Чаплинська Ю. А. До питання сутності та структури криміналістичної характеристики злочинів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3 (100). С. 194–198.

Андрій ЗАХАРКО

доцент кафедри

кримінального процесу

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ОСІБ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО НА БЕЗОПЛАТНУ ВТОРИННУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

Відповідно до підп. 4 п. 3 розд. 6 «Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності» наказу МВС України «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України» при виконанні своїх службових обов'язків слідчий, зокрема, зобов'язаний забезпечувати реалізацію в повному обсязі прав і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження [1]. Серед іншого, виконання зазначеного обов'язку слідчими реалізується через роз'яснення права на безоплатну

вторинну правничу допомогу учасникам, котрим зазначене право надається державою, та складання відповідного протоколу. Отже, слідчі повинні знати правові критерії визначення осіб-носіїв додаткових прав та вчасно вживати заходів відповідного роз'яснення.

Аналізуючи зміст Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» в частині визначення суб'єктів права на безоплатну вторинну правничу допомогу, не складно помітити тенденцію постійного розширення переліку правових критеріїв зазначених суб'єктів. Зокрема, у 2011 році на етапі першої редакції зазначеного закону в ч. 1 ст. 14 «Суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу» передбачалося 12 пунктів [2]. У 2021 році зазначений перелік становив 14 пунктів [3], наразі становить 30 пунктів [4] і серед законопроектів у Верховній Раді України розглядається Проект Закону про внесення змін до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо продовження переліку осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу від 3 жовтня 2025 року № 14098 [5].

У зазначеному законопроекті йдеться про розширення переліку осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, через їх доповнення в пункті 2 ч. 1 ст. 14 ЗУ «Про безоплатну правничу допомогу». А саме чинну редакцію зазначеного пункту: «Діти – на всі види правничих послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону» пропонується замінити такою: «Діти та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – на всі види правничих послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону» [5].

Аналізуючи сенс зазначеного доповнення, є потреба звернутися до змісту використаної законодавцем словесної конструкції «особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» в ЗУ «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». В абз. 5 ч. 1 ст. 1 «Визначення термінів» зазначеного Закону визначено: «особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – особи віком від 18 до 23 років, у яких у віці до 18 років померли або загинули батьки, та особи, які були віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування» [6]. Отже, незважаючи на зрозуміле з першого погляду формулювання з використанням слова «діти» (особи віком до 18 років), йдеться про доповнення нині визначеного переліку осіб особами, віком від 18 до 23 років, які відповідають вище згаданим правовим критеріям.

Слідчим потрібно уважно ставитися до постійного розширення переліку осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, оскільки не роз'яснення вчасно зазначеного права таким особам тягне за собою обмеження їх процесуальних прав і можливостей, а в низці випадків може становити собою порушення права на захист, визнання істотним порушенням прав людини і основоположних свобод (п. 3 ч. 2 ст. 87

Кримінального процесуального кодексу України [7]), визнання недопустимими отриманих доказів тощо.

1. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 червня 2017 р. № 570. Дата оновлення 14.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17> (дата звернення: 2.10.2025).

2. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI. Дата оновлення 02.06.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17/ed20110602#Text> (дата звернення: 2.10.2025).

3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI. Дата оновлення 21.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17/ed20211121#Text> (дата звернення: 2.10.2025).

4. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 червня 2011 року №3460-VI. Дата оновлення 04.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n78> (дата звернення: 2.10.2025).

5. Про внесення змін до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» : Проєкт Закону від 3 жовтня 2025 року № 14098. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57500> (дата звернення: 2.10.2025).

6. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV. Дата оновлення 12.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#n152> (дата звернення: 2.10.2025).

7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Дата оновлення 26.12.2024. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення: 2.10.2025).

Олена ЗІНЧЕНКО

завідувач сектору дактилоскопічного
обліку відділу криміналістичних
видів досліджень Запорізького
науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру МВС України

РОЛЬ ДАКТИЛОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У криміналістичній науці одним із перших є вчення про відбитки рук людини, враховуючи історію виникнення та використання під час розкриття та розслідування злочинів. Сьогодні стан криміналістики дає змогу з високою достовірністю встановити людину за слідами її долонь чи пальців. Відбитки рук, знайдені на місці події, є переконливим доказом того, що на місці була певна людина [1, с. 222].

Дактилоскопічна експертиза посідає одне з провідних місць у криміналістиці, оскільки забезпечує отримання об'єктивних доказів, які допомагають встановити істину у кримінальних провадженнях. Її надійність